

SONDAJ 2021: Tarifele pentru traduceri literare

Condiții de remunerare echitabilă și negocieri colective

CONTEXT:

Organizarea traducătorilor literari într-un sindicat (cu avantajele aferente) a rămas un deziderat irealizabil, întrucât legislația actuală prevede că numai persoanele încadrate în muncă (salariați) au dreptul să constituie organizații sindicale. Directiva DSM a adus în discuție o oportunitate similară, prevăzând (consid. 73) **negocierea colectivă** printre măsurile pe care le pot lua statele membre pentru a asigura cadrul legislativ care să garanteze principiul **remunerăției echitabile și proporționale** pentru autori și, implicit, pentru traducătorii literari.

Se pune problema dacă traducătorii literari din România doresc încheierea unui **acord colectiv** cu editurile și în ce condiții sau dacă, mai degrabă, se tem de un astfel de demers, considerându-l restrictiv sau potențial dezavantajos.

OBIECTIVE:

1. **informarea reciprocă a traducătorilor**, indispensabilă pentru maximizarea șanselor de obținere a unor tarife mai mari (studiul anterior de cartografiere a condițiilor de lucru datează din 2016)
2. **verificarea ipotezei referitoare la creșterea tarifelor brute** în ultimii trei ani, ca urmare a modificării Codului Fiscal în 2018 și a trecerii, de la angajatori la angajați, a obligației de achitare a CAS(S).
3. **asigurarea unei baze pentru discuții vizând determinarea interesului pentru un eventual acord cu editurile**: ce prevederi ar trebui să conțină; care ar fi trebui să fie tariful de bază într-o eventuală grilă de tarifare și cum să fie definite treptele de remunerare; care este nivelul optim și în funcție de ce criterii ar trebui să se facă remunerarea

METODĂ:

- perioada de desfășurare: 11 Februarie - 20 Martie 2021
- asigurarea anonimității respondenților
- 3 link-uri colectoare:
 - Web Link 1/D: gmail group-membri
 - Survey Link 1/TC: Grupul traducătorilor literari FB
 - Web Link 2/TL: e-mail Artlit

LIMITĂRI în interpretarea rezultatelor:

- autoselectarea respondenților, imposibilitatea de a verifica dacă întrunesc condițiile cerute pentru participare
- lipsa pretestării chestionarelor (posibile erori în interpretarea întrebărilor sau eludarea criteriilor prevăzute în alegerea variantelor de răspuns)
- lipsa de reprezentativitate, respectiv numărul mare de variante pentru care s-a înregistrat un singur răspuns

PREZENTAREA DATELOR:

- chestionare completate validate: 74
- 10 întrebări obligatorii, primele 8 cu posibilitatea selectării unei singure variante de răspuns (tarife minime și maxime obținute, tarife considerate optime) și ultimele 2 cu posibilitatea selectării mai multor variante (criterii de tarifare, condiții necesare într-un eventual acord colectiv)
- tarifele se referă la pagina de 2.000 caractere inclusiv spațiile (un singur răspuns a menționat coala editorială cu 40.000 semne)
- au fost indicate cu predilecție 3 categorii de texte traduse:
 - ficțiune - beletristică / literatură pentru copii;
 - nonficțiune - eseu / studii sociale / artă-cultură / biografii-memorii
 - nonficțiune -dezvoltare personală / utile-hobby / sănătate-sport / turismExcepțiile (texte de specialitate / alte tipuri) sunt evidențiate separat.
- procentajele au luat în calcul răspunsurile vizând tarifele / 2.000 ccs și care respectă cerința de participare: referire la traduceri în baza contractelor de cesiune a drepturilor de autor. Pentru tarifele minime și maxime au fost consemnate 74 răspunsuri, iar pentru cele optime - un număr dublu de opinii (pe același chestionar sunt menționate proiecte de traducere din două limbi sursă diferite sau din aceeași limbă sursă, dar pentru două tipuri de text diferite)
- prezentarea sub formă tabelară a rezultatelor a avut în vedere câte două variante pentru fiecare categorie de tarife, în funcție de intervalul tarifar (în ordine descrescătoare), respectiv în funcție de limba sursă.

TARIFE MINIME în funcție de intervalul tarifar

Interval tarif. / 2000 ccs	Total răsp. / interval tarifar	%	Nr. răsp.	Limba sursă	Tip de text	
6 €	1	1.4%	1	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii	
4 - 4.5 €	4	5.5%	2 2	franceză germană	Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu	
3.51 - 3.99 €	2	2.7%	1 1	engleză turcă	Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică / Literatură pt. copii	
3 - 3.5 €	29	39.7%	1 5 15 1 1 3 1 1 1	chineză / japoneză daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză engleză franceză greacă portugheză rusă sârbă spaniolă	Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică; Dezv. personală; Eseu Eseu / Studii sociale / Artă-cultură Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică / Literatură pt. copii Dezv. personală / Utile-Hobby Beletristică / Literatură pt. copii Dezv. personală / Utile-Hobby	
≤ 2.99 €	37	50.7%	1 28 4 2 1 1	chineză / japoneză engleză franceză germană italiană spaniolă	Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică; Dezv. personală; Eseu Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu Eseu; Text de specialitate Beletristică / Literatură pt. copii Beletristică / Literatură pt. copii	
TOTAL:	73	100%	73			
3 € / coala ed. 40.000 semne				1	franceză	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură

TARIFE MINIME grupate în funcție de limba sursă

Limba sursă	Tarif / 2000 ccs	Tip de text	Nr. răsp.
chineză / japoneză	≤ 2.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	5
	6 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
engleză	≤ 2.99 €	Beletristică; Dezv. personală; Eseu	28
	3 - 3.5 €	Beletristică; Dezv. personală; Eseu	15
	3.51 - 3.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
franceză	3 € / coala ed. 40.000 semne	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	≤ 2.99 €	Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu	4
	3 - 3.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-cultură	1
	4 - 4.5 €	Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu	2
germană	≤ 2.99 €	Eseu; Text de specialitate	2
	4 - 4.5 €	Beletristică / Lit. pt. copii; Eseu	2
greacă	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
italiană	≤ 2.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
portugheză	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	3
rusă	3 - 3.5 €	Dezv. personală / Utile-Hobby	1
sârbă	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
spaniolă	≤ 2.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	3 - 3.5 €	Dezv. personală / Utile-Hobby	1
turcă	3.51 - 3.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
TOTAL:			74

TARIFE MAXIME în funcție de intervalul tarifar

Interval tarif. / 2000 ccs	Total răsp. / interval tarifar	%	Nr. răsp.	Limba sursă	Tip de text
> 10 €	2	2.9%	1	chineză / japoneză	Eseu / Studii sociale - Politică
			1	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii
7 - 10 €	6	8.6%	1	engleză	Text de specialitate
			1	greacă	Beletristică / Literatură pt. copii
			2	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii
			2	rusă	Beletristică / Literatură pt. copii
5.01 - 6.5 €	10	14.3%	1	chineză / japoneză	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură
			3	engleză	Beletristică / Literatură pt. copii; Teatru
			1	franceză	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură
			1	germană	Dezvoltare personală / Utile-Hobby
			2	italiană	Beletristică / Literatură pt. copii
			2	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii
4.51 - 5 €	9	12.9%	6	engleză	Beletristică; Eseu; Teatru
			1	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	franceză	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	turcă	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură
4 - 4.5 €	16	22.9%	11	engleză	Beletristică; Eseu; Dezvoltare personală
			1	franceză	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură
			1	germană	Eseu / Studii sociale - Filosofie
			2	daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	portugheză	Beletristică / Literatură pt. copii
3.51 - 3.99 €	2	2.9%	1	chineză / japoneză	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	spaniolă	Beletristică / Literatură pt. copii
3 - 3.5 €	22	31.4%	1	italiană	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	spaniolă	Beletristică / Literatură pt. copii
			13	engleză	Beletristică; Eseu; Text de specialitate
			3	franceză	Beletristică / Literatură pt. copii; Eseu
			1	germană	Beletristică / Literatură pt. copii
			2	portugheză	Beletristică / Literatură pt. copii
			1	sârbă	Beletristică / Literatură pt. copii
≤ 2.99 €	3	4.3%	1	engleză	Beletristică / Literatură pt. copii
			2	spaniolă	Beletristică / Literatură pt. copii
	70	100%	70	TOTAL:	
4 € / coala ed. 40.000 semne			1	franceză	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură
> 10 €			1	franceză	Articol academic
8.5 €			1	germană	Boardgame
100 €			1	rusă	Poezie

TARIFE MAXIME grupate în funcție de limba sursă

Limba sursă	Tarif / 2000 ccs	Tip de text	Nr. răsp.
chineză / japoneză	3.51 - 3.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	5.01 - 6.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	> 10 €	Eseu / Studii sociale - Politică	1
engleză	≤ 2.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	3 - 3.5 €	Beletristică; Eseu; Text de specialitate	13
	4 - 4.5 €	Beletristică; Eseu; Dezvoltare pers.	11
	4.51 - 5 €	Beletristică; Eseu; Teatru	6
	5.01 - 6.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii; Teatru	3
	7 - 10 €	Text de specialitate	1
franceză	4 € / coala ed. 40.000 semne	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii; Eseu	3
	4 - 4.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	4.51 - 5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	5.01 - 6.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	18 €	Articol academic	1
germană	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	4 - 4.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
	5.01 - 6.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	8.5 €	Boardgame	1
greacă	7 - 10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
italiană	3 - 3.50 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	5.01 - 6.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	4 - 4.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	4.51 - 5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	5.01 - 6.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	7 - 10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	> 10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
portugheză	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	4 - 4.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
rusă	7 - 10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	100 €	Poezie	1
sârbă	3 - 3.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
spaniolă	≤ 2.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
	3 - 3.50 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
	3.51 - 3.99 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
turcă	4.51 - 5 €	Eseu / Studii sociale - Filosofie	1
TOTAL:			74

TARIFE CONSIDERATE OPTIME / interval tarifar

Limba sursă	Tarif / 2000 ccs	Tip de text	Nr. răsp.	Nr. răsp.	%
engleză	> 15 €	TEATRU	1	1	0.7%
chineză / japoneză	11 - 15 €	Beletristică; Text de specialitate	3	15	10.5%
engleză	11 - 15 €	Beletristică / Text de specialitate	5		
franceză	11 - 15 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură / Bio	2		
germană	11 - 15 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură / Bio	1		
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	11 - 15 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
rusă	11 - 15 €	Dezvoltare personală / Utile-Hobby	2		
spaniolă	11 - 15 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
chineză / japoneză	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2	46	32.2%
engleză	10 €	Beletristică & ESEU	24		
franceză	10 €	Beletristică & ESEU	5		
germană	10 €	Eseu & Dezvoltare personală	3		
greacă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
italiană	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	3		
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	5		
rusă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
sârbă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
spaniolă	10 €	Dezvoltare personală / Utile-Hobby	1		
engleză	6 - 9 €	Beletristică & Eseu & Dezv. personală	15	34	23.8%
franceză	6 - 9 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	3		
germană	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	3		
greacă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
italiană	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	4		
portugheză	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2		
sârbă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
spaniolă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2		
turcă	6 - 9 €	Beletristică & Eseu	2		
engleză	5 €	TOATE	23	33	23.1%
franceză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
germană	5 €	Beletristică / Altul - TEHNICĂ	2		
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	4		
portugheză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2		
spaniolă	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1		
engleză	3.5 - 4.5 €	Beletristică & Dezvoltare personală	11	14	9.8%
franceză	3.5 - 4.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1		
portugheză	3.5 - 4.5 €	Beletristică & Dezvoltare personală	2		
TOTAL:			143	143	100.0%
franceză	9 € / coala ed. 40.000 semne	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	2		
germană	8.5 €	Boardgame	1		
franceză	18 €	Articol academic	1		
rusă	10 €	Poezie	1		

TARIFE CONSIDERATE OPTIME / limba sursă

Limba sursă	Tarif / 2000 ccs	Tip de text	Nr. răsp.
chineză / japoneză	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
chineză / japoneză	11 - 15 €	Beletristică; Text de specialitate	3
engleză	3.5 - 4.5 €	Beletristică; Dezvoltare personală	11
engleză	5 €	Beletristică; Eseu; Dezvoltare personală	23
engleză	6 - 9 €	Beletristică; Eseu; Dezvoltare personală	15
engleză	10 €	Beletristică; Eseu	24
engleză	11 - 15 €	Beletristică; Text de specialitate	5
engleză	> 15 €	Teatru	1
franceză	9 € / coala ed. 40.000 semne	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	2
franceză	3.5 - 4.5 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
franceză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
franceză	6 - 9 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	3
franceză	10 €	Beletristică / Literatură pentru copii; Eseu	5
franceză	11 - 15 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	2
franceză	> 15 €	Articol academic	1
germană	5 €	Beletristică; Alt tip de text - Tehnic	2
germană	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	3
germană	8.5	Boardgame	1
germană	10 €	Eseu / Studii sociale; Dezv. personală	3
germană	11 - 15 €	Eseu / Studii sociale / Artă-Cultură	1
greacă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
greacă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
italiană	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
italiană	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	3
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	4
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	4
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	5
daneză; finlandeză; neerlandeză; norvegiană; suedeză	11 - 15 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
portugheză	4 - 4.5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
portugheză	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
portugheză	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
rusă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
rusă	10 €	Poezie	1
rusă	11 - 15 €	Dezvoltare personală / Utile-Hobby	2
sârbă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
sârbă	10 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
spaniolă	5 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
spaniolă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii	2
spaniolă	10 €	Dezvoltare personală / Utile-Hobby	1
spaniolă	11 - 15 €	Beletristică / Literatură pt. copii	1
turcă	6 - 9 €	Beletristică / Literatură pt. copii; Eseu	2
TOTAL:			148

Criterii în funcție de care ar trebui stabilite tarifele	Număr răspunsuri	% din total 74 respondenți
Indicatori macroeconomici	39	52.7%
Tarifele subvenționate (ex. ICR, Europa creativă) pentru traduceri literare	35	47.3%
Salariul mediu pe economie	35	47.3%
Veniturile obținute de alte categorii profesionale	16	21.6%
ALTELE		
- dificultatea textului (efort de documentare / creativitate)	7	
- experiența traducătorului / afinitatea cu textul	5	
- media europeană vs. nivel de trai și costuri	1	
- vandabilitatea cărții traduse	3	
- procent adăugat pentru accelerarea predării	2	
- calitatea traducerii predate	4	
- perioada de cesiune	1	
- prețul de vânzare al cărții traduse	1	

Prevederi într-un eventual acord colectiv între traducători și edituri	Număr răspunsuri	% din total 74 respondenți
B.T. acordat de traducător înainte de publicare	55	74.3%
Tarif minim garantat și o grilă de remunerare	62	83.8%
Informarea traducătorului despre veniturile din exploatarea operei	55	74.3%
Plata eșalonată (avans la contractare + diferența la termen)	42	56.8%
Cesionarea drepturilor de autor pentru traducere / max. 5 ani	54	73.0%
ALTELE		
- numele traducătorului pe coperta I	2	
- respectarea termenului de plată	2	
- număr de exemplare gratuite pentru autor	1	
- penalizări pentru întârzierea plății	1	